

## การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้อัตนศึกษา ใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชา สศ 2211401 ทฤษฎีการสอนสังคมศึกษาสำหรับนักศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3

วีรวิชัย บุญส่ง<sup>1\*</sup> และ สุนทร อ่อนฤทธิ์<sup>1</sup>

<sup>1\*</sup>สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

\*nookcm2000@hotmail.com

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยการจัดการเรียนรู้อัตนศึกษาใช้ปัญหาเป็นฐาน ของ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาที่ 3 ให้นักศึกษาร้อยละ 75 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาที่ 3 ก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้อัตนศึกษาใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชา สศ 2211401 ทฤษฎีการสอนสังคมศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2562 จำนวน 55 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้อัตนศึกษาใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 16 แผน แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหา และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ( $\mu$ ) ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน ( $\sigma$ )

ผลการวิจัย พบว่า

1. นักศึกษาที่ได้รับการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยการจัดการเรียนรู้อัตนศึกษาใช้ปัญหาเป็นฐาน ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 83.63
2. นักศึกษาที่ได้รับการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยการจัดการเรียนรู้อัตนศึกษาใช้ปัญหาเป็นฐาน หลังเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**คำสำคัญ:** ทักษะการแก้ปัญหา, รูปแบบการจัดการเรียนรู้อัตนศึกษาใช้ปัญหาเป็นฐาน, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อ

**The development of the problem-solving skill and Learning Achievement  
with the learning activity by using the problem-based learning,  
the subject of SS 2211401, the teaching theory of  
the social study for third year students of  
the field of the subject of the social study**

Veeravit Boonsong<sup>1,\*</sup>, and Suntorn Onrit<sup>1</sup>

1 Social Education, Faculty of Humanities and Social sciences, Thepsatri Rajabhat University

\*Corresponding Author; email: [nookcm2000@hotmail.com](mailto:nookcm2000@hotmail.com)

**Abstract**

*This research has the objective for developing the problem-solving skill with the learning management by using the problem-based learning, the teaching theory of the social study for third year students of the field of the subject of the social study. This has given 75% of students to pass the criteria at 75% and for comparing the study achievement of the third year study of the field of the subject of the social study before the study and after the study with the learning management by using the problem as the base in the subject of SS 2211401, the teaching theory of the social study. The population that are used in the research will be third year students, the 2nd semester, the academic year of 2019 for 55 persons. The tool that is used in the research will be the learning activity plan by using the Problem-based learning for 16 plans. There is the test to measure Problem-solving skills and there is the test to measure the study achievement, the teaching theory of the social study. Using statistics in the information analysis will be Average ( $\mu$ ), and Standard deviation ( $\sigma$ ).*

*The research result is found that;*

*1. The student has received the development of Problem-solving skills with the learning management by using Problem-based learning. This will pass the criteria at 75% for 46 persons. This can be calculated to be 83.63%.*

*2. The student has received the development of Problem-solving skills with the learning management by using Problem-based learning. This will be done after the study to have the study achievement that is higher than before the study.*

**Keywords:** Problem-solving skills, Problem-based learning, Learning Achievement

## 1. บทนำ

การปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มุ่งเน้นให้ใช้กระบวนการวิจัยมาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง เกิดทักษะในการคิด และแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 11) สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่ให้ความสำคัญในเรื่องของการพัฒนาคน ถือว่าคนเป็นกำลังสำคัญ หากได้รับการพัฒนาด้านการศึกษาอย่างดีที่สุด ก็จะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 63) ซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545) หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ในมาตรา 22 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด -ผู้สอนในปัจจุบัน จึงมีบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้ผู้เรียนแสวงหา และสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 8)

จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรายวิชา สศ 2211401 ทฤษฎีการสอนสังคมศึกษาสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ที่ผ่านมา (รายงานรายวิชา มคอ.5, 2561 : 9) พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถทำข้อสอบได้ดีในรูปแบบปรนัย แต่หากเป็นข้อสอบแบบอัตนัย เชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเชื่อมโยงเหตุการณ์หรือการยกกรณีตัวอย่างแล้วให้อภิปรายเพื่อหาแนวทางการแก้ไข ผู้เรียนสามารถเขียนอธิบายได้เฉพาะส่วนที่เป็นความจำตอบสั้น ๆ ไม่สามารถนำความรู้จากสิ่งที่ศึกษาในรายวิชา มาบูรณาการและเขียนตอบได้ ไม่สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ อภิปรายเชื่อมโยงสถานการณ์ปัญหาการจัดการชั้นเรียนและไม่สามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การจัดการเรียนรู้ในรายวิชา สศ 2211401 ทฤษฎีการสอนสังคมศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรก็คือ การเรียนการสอนในกลุ่มวิชานี้ส่วนใหญ่เน้นการท่องจำ เพื่อให้ผู้เรียนได้จดจำเพียงอย่างเดียว จะเห็นได้ว่าทักษะการแก้ปัญหาเป็นทักษะสำคัญที่ควรปลูกฝังให้เกิดแก่ผู้เรียน เพราะการเรียนรู้ด้วยการท่องจำเป็นหลักไม่สามารถทำให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนรู้อำนาจกับปัญหาในสิ่งที่เผชิญได้ ดังนั้นการที่ผู้เรียนได้ฝึกแก้ปัญหาอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทั้งในด้านการเรียน และการดำเนินชีวิตประจำวัน (ปราณี หิบบแก้ว, 2556 : 36) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการแก้ปัญหา คือ วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning : PBL) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากการนำปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งตัวปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ และเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาทักษะกระบวนการ แก้ปัญหาด้วยเหตุผล และการสืบค้นข้อมูล เพื่อให้เข้าใจกลไกของปัญหาผู้เรียนจะได้ฝึกฝนผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา (ทิตนา แหมมณี, 2556 : 137-139)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 ซึ่งต้องพัฒนาทักษะการประยุกต์ใช้ทฤษฎีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในชั้นเรียน ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาผลการจัดกิจกรรมโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผ่านการประยุกต์ใช้สื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ให้ความรู้จากบทความเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนในโรงเรียน ปัญหาการจัดการชั้นเรียนโดยดูจากเว็บไซต์ (YouTube) และการออกศึกษาสังเกตภาคสนาม แล้วนำปัญหาที่พบ มาวิเคราะห์และแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา พร้อมทั้งเสนอแนวทางที่เหมาะสม เกิดเป็นทักษะที่สามารถประยุกต์ใช้ได้กับสถานการณ์ปัญหาที่ผู้เรียนต้องเผชิญในอนาคต เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันที่จะทำให้ผู้เรียนเติบโตและดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันอย่างมีสติ และมีความสุขต่อไป

## 2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชา สศ 2211401 ทฤษฎีการสอนสังคมศึกษา ของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาที่ 3 ให้นักศึกษาร้อยละ 75 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 หรือระดับดีขึ้นไป

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชา สศ 2211401 ทฤษฎีการสอนสังคมศึกษา ของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาที่ 3

### 3. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 **กลุ่มประชากร** ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา สศ 2211401 ทฤษฎีการสอนสังคมศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งสิ้น 55 คน

3.2 **ขอบเขตด้านเนื้อหา** เนื้อหาที่ใช้การออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ใช้เนื้อหาในเอกสารประกอบการสอนในรายวิชา สศ 2211401 ทฤษฎีการสอนสังคมศึกษา มีจำนวน 7 บท โดยในแต่ละบทผู้สอนจะกำหนดปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้แล้วให้ผู้เรียนแก้ปัญหาจากสิ่งที่กำหนด

3.3 **ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย** ระยะเวลาดำเนินการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ระหว่างเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 – มีนาคม พ.ศ. 2563 จำนวน 16 สัปดาห์ คาบเรียนละ 3 ชั่วโมงรวม 48 ชั่วโมง

#### 3.4 ตัวแปรในการวิจัย

3.4.1 **ตัวแปรต้น** คือ รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

3.4.2 **ตัวแปรตาม** คือ 1) ทักษะการแก้ปัญหาของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 รายวิชา สศ 2211401 ทฤษฎีการสอนสังคมศึกษา 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 รายวิชา สศ 2211401 ทฤษฎีการสอนสังคมศึกษา

#### 3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบไปด้วย

3.5.1 **แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชา สศ 2211401 ทฤษฎีการสอนสังคมศึกษา** แผนละ 3 ชั่วโมง จำนวน 16 แผน รวม 48 ชั่วโมง โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ด้วยวิธีการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.50 - 1.00 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.85 โดยพิจารณาจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา

3.5.2 **แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหา** เป็นข้อทดสอบการเขียนบรรยายคำตอบลงในกระดาษคำตอบ (Essay Test) จำนวน 5 ข้อ รวม 20 คะแนน เกณฑ์การประเมินเป็นแบบ (Scoring Rubric) โดยข้อคำถามผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ ด้วยวิธีการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.50 - 1.00 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.81 และพิจารณาจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ ดังนี้

- |   |  |
|---|--|
| 4 | คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถเขียนบรรยายทักษะการแก้ปัญหาได้ในระดับดีมาก       |
| 3 | คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถเขียนบรรยายทักษะการแก้ปัญหาได้ในระดับดี          |
| 2 | คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถเขียนบรรยายทักษะการแก้ปัญหาได้ในระดับพอใช้       |
| 1 | คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถเขียนบรรยายทักษะการแก้ปัญหาได้ในระดับควรปรับปรุง |

3.5.3 **แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา สศ 2211401 ทฤษฎีการสอนสังคมศึกษา** เป็นแบบการเขียนบรรยายคำตอบลงในกระดาษคำตอบ (Essay Test) จำนวน 8 ข้อ รวม 32 คะแนน เกณฑ์การประเมินเป็นแบบ (Scoring Rubric) โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาความเหมาะสม ด้วยวิธีการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.50 - 1.00 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.87 โดยพิจารณาจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3

ท่าน ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ ดังนี้

- 4 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถเขียนบรรยายองค์ความรู้ที่ได้จากบทเรียนได้ในระดับดีมาก
- 3 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถเขียนบรรยายองค์ความรู้ที่ได้จากบทเรียนได้ในระดับดี
- 2 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถเขียนบรรยายองค์ความรู้ที่ได้จากบทเรียนได้ในระดับพอใช้
- 1 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถเขียนบรรยายองค์ความรู้ที่ได้จากบทเรียนได้ในระดับควรปรับปรุง

### 3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6.1 ก่อนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยให้นักศึกษากลุ่มประชากรจำนวน 55 คน ทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา สศ 2211401 ทฤษฎีการสอนสังคมศึกษาก่อนเรียน (Pre-test) โดยการเขียนบรรยายคำตอบตอบลงในกระดาษคำตอบ (Essay Test) จำนวน 8 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที

3.6.2 ดำเนินการวิจัย โดยผู้วิจัยจัดการเรียนการสอนด้วยตนเองทั้งหมด 16 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง รวม 48 ชั่วโมง

3.6.3 หลังการจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มประชากรจำนวน 55 คน ทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา สศ 2211401 ทฤษฎีการสอนสังคมศึกษาก่อนเรียน (Post-test) โดยการเขียนบรรยายคำตอบตอบลงในกระดาษคำตอบ (Essay Test) จำนวน 8 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที และทำแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหา โดยการเขียนบรรยายคำตอบลงในกระดาษคำตอบ (Essay Test) จำนวน 5 ข้อ ใช้เวลา 30 นาที รวม 90 นาที

### 3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.7.1 คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหา นำมาหาค่าร้อยละ แล้วแปลผลข้อมูล ผู้วิจัยปรับใช้เกณฑ์ของสมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรณ (2554: 137-152) ดังนี้

- 16.25 - 20.00 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถเขียนบรรยายทักษะการแก้ปัญหาได้ในระดับดีมาก
- 12.50 - 16.24 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถเขียนบรรยายทักษะการแก้ปัญหาได้ในระดับดี
- 8.75 - 12.49 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถเขียนบรรยายทักษะการแก้ปัญหาได้ในระดับพอใช้
- 5.00 - 8.74 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถเขียนบรรยายทักษะการแก้ปัญหาได้ในระดับควรปรับปรุง

3.7.2 คะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา สศ 2211401 ทฤษฎีการสอนสังคมศึกษา นำมาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลผลข้อมูล ผู้วิจัยปรับใช้เกณฑ์ของสมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรณ (2554: 137-152) ดังนี้

- 26.00 - 32.00 คะแนน หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก
- 20.00 - 25.99 คะแนน หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับดี
- 14.00 - 19.99 คะแนน หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับพอใช้
- 8.00 - 13.99 คะแนน หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับควรปรับปรุง

3.7.3 คะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อน-หลังการจัดการเรียนรู้ในรายวิชา สศ 2211401 ทฤษฎีการสอนสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน นำมาหาค่าเฉลี่ย ( $\mu$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ( $\sigma$ )

## 4. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

### 4.1 ผลการวิจัย

4.1.1 ผลการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชา สศ 2211401 ทฤษฎีการสอนสังคมศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาที่ 3 ปรากฏผลดังนี้

### ตารางที่ 1 ร้อยละของนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินของแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหา

(N = 55)

| ช่วงคะแนน     | ผลการประเมิน | จำนวนนักศึกษา | คิดเป็นร้อยละ |
|---------------|--------------|---------------|---------------|
| 16.25 - 20.00 | ดีมาก        | 15            | 27.27         |
| 12.50 - 16.24 | ดี           | 31            | 56.36         |
| 8.75 - 12.49  | พอใช้        | 6             | 10.91         |
| 5.00 - 8.74   | ควรปรับปรุง  | 3             | 5.46          |
| รวม           |              | 55            | 100           |

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาทำแบบทดสอบอยู่ในช่วงคะแนน 12.50 - 16.24 (ระดับดี) มากที่สุด คือ 31 คน คิดเป็นร้อยละ 56.36 รองลงมาคือช่วงคะแนน 16.25 - 20.00 (ระดับดีมาก) คือ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 และน้อยที่สุดคือช่วงคะแนน 5.00 - 8.74 (ระดับควรปรับปรุง) คือ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.46 ซึ่งสรุปได้ว่านักศึกษาทั้งหมด 55 คน ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 75 จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 83.63

4.1.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาที่ 3 ก่อนเรียน และหลังเรียนในรายวิชา สศ 2211401 ทฤษฎีการสอนสังคมศึกษา ปรากฏผลดังนี้

### ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา สศ 2211401 ทฤษฎีการสอนสังคมศึกษา ก่อน - หลังเรียน

(คะแนนเต็ม 32 คะแนน, N = 55)

| การทดสอบ  | คะแนนเฉลี่ย<br>( $\mu$ ) | ส่วนเบี่ยงเบน<br>มาตรฐาน ( $\sigma$ ) | การทดสอบ  | คะแนนเฉลี่ย<br>( $\mu$ ) | ส่วนเบี่ยงเบน<br>มาตรฐาน ( $\sigma$ ) | ผลต่าง |
|-----------|--------------------------|---------------------------------------|-----------|--------------------------|---------------------------------------|--------|
| ก่อนเรียน | 23.33                    | 2.463                                 | หลังเรียน | 29.16                    | 1.246                                 | +2.8   |

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาที่เรียนในรายวิชา สศ 2211401 ทฤษฎีการสอนสังคมศึกษาหลังเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

## 4.2 อภิปรายผลการวิจัย

4.2.1 การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหานักศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่ามีผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์ 46 คน คิดเป็นร้อยละ 83.64 ของกลุ่มประชากร แสดงว่ารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหานักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาสังคมศึกษา ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา สศ 2211401 ทฤษฎีการสอนสังคมศึกษา ผ่านเกณฑ์การประเมินตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้สอนใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นในการค้นคว้าหาคำตอบ ปัญหาเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวนักศึกษา กำลังเป็นที่สนใจอยู่ในขณะนั้น โดยกำหนดกรอบและจุดมุ่งหมายไว้อย่างชัดเจน จัดกิจกรรมที่ฝึกพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ประยุกต์ใช้สื่อที่หลากหลาย เช่น บทความเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนในโรงเรียน ปัญหาจากในเว็บไซต์ ออกศึกษาสังเกตภาคสนาม นักศึกษาทุกคนมีการฝึกปฏิบัติ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ทำงานร่วมกับผู้อื่น ร่วมมือกันแก้ปัญหาโดยใช้หลักการและเหตุผล ตามแนวคิดของ คูทซ์ (Kutz, 1991 : 215) ที่กล่าวว่า “ปัญหา” ควรเป็นสิ่งที่พบเห็นได้โดยทั่วไป เป็นปัญหาที่ผู้เรียนคุ้นเคย มีโครงสร้างไม่ซับซ้อน มีความคุ้นเคยกับโครงสร้าง ลักษณะ และวิธีการแก้ปัญหาโดยกระบวนการต่างๆ ที่ผู้สอนจัดไว้ อย่างเป็นขั้นตอน ส่งเสริมการคิดอย่างเป็นระบบ ใช้สถานการณ์ปัญหาที่หลากหลายสร้างความสนใจ กระตุ้นการเรียนรู้ และค้นหาคำตอบของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของโอเจอร์ (Ojoure, 1999 อ้างถึงใน จันทร์ ดิยวงษ์, 2549 : 49) พบว่า ผู้สอน ที่รับรู้ความสามารถของตนในระดับสูงได้รับความรู้ในการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนได้ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณ

วงษ์วิเชียร (2553 : 105) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนเรื่อง การคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน กับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบหมวกความคิดหกใบ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบหมวกความคิดหกใบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในระดับสูง

4.2.2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาที่ 3 ก่อนเรียน และหลังเรียน ในรายวิชา สศ 2211401 ทฤษฎีการสอนสังคมศึกษา พบว่า นักศึกษาที่เรียนในรายวิชา สศ 2211401 ทฤษฎีการสอนสังคมศึกษาหลังเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่ารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาสังคมศึกษาสูงขึ้น ซึ่งอาจเป็นผลจากที่ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยการศึกษาข้อมูล ปัญหา เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดวัตถุประสงค์ และออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สอดคล้องกับระดับความรู้ ความสามารถ ทักษะในการแก้ปัญหาของผู้เรียน แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานทุกขั้นตอนได้ผ่านการตรวจสอบ แนะนำจากผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา ทำให้ได้อะไรตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร อีกทั้งผู้สอนได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมาเป็นหลักสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดทักษะในการคิดไตร่ตรอง ใช้หลักการเหตุและผล อย่างมีวิจารณญาณ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ออกมาเป็นกระบวนการในการแก้ปัญหาตามวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนออกแบบไว้โดยเริ่มจากการวิเคราะห์และกำหนดรายละเอียดของปัญหา การวางแผนในการแก้ปัญหา ศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติม การดำเนินการแก้ปัญหา สุดท้ายตรวจสอบผลที่ได้จากการแก้ปัญหาเพื่อแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับทศนา แคมมณี (2556: 137-138) ซึ่งได้อธิบายหลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ต้องออกแบบกระบวนการทำงานที่มุ่งสร้างความเข้าใจหรือหาทางแก้ปัญหาที่ได้ประสบ เป็นการนำสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงที่มีแนวทางในการแก้ปัญหอย่างหลากหลาย มาเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นแรงขับเคลื่อนการเรียนรู้โดยอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียนที่จะเรียนรู้กระตุ้นให้นักเรียนเกิดทักษะในการคิดไตร่ตรอง ใช้หลักการเหตุและผล อย่างมีวิจารณญาณ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ออกมาเป็นกระบวนการในการแก้ปัญหา นั้นให้เข้าใจอย่างชัดเจน รวมถึงค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสม ตรวจสอบผลที่ได้จากการแก้ปัญหาเพื่อแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่อง สำหรับการแก้ปัญหาในครั้งต่อไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรินทร์ ชูกลิ้น (2554 : 120) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องเคมีพื้นฐานของสิ่งมีชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน มีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา เรื่องเคมีพื้นฐานของสิ่งมีชีวิตโดยมีจำนวนนักเรียนร้อยละ 77.75 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม ตรงกับสมหวัง อังสนุ (2554 : 96) การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาชีววิทยา เรื่องระบบการหมุนเวียนเลือดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ผลการวิจัย พบว่านักเรียนร้อยละ 78.04 ของนักเรียนทั้งหมดได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาชีววิทยา เรื่องระบบการหมุนเวียนเลือด ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

## 5. ข้อเสนอแนะ

### 5.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

5.1.1 การศึกษาค้นคว้าเป็นสิ่งจำเป็น การกำหนดเวลาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานต้องใช้เวลาเป็นอย่างมากในการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างกัน ผู้สอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างของระหว่างบุคคลแต่ละคน และผู้สอนต้องคอยกระตุ้นผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในและนอกเวลาเรียน

5.1.2 ผู้สอนที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ควรกำหนดกรอบเนื้อหาให้ชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในรายวิชา เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน การเลือกปัญหาที่นำมาใช้เป็นฐานความรู้ ในการแสวงหาคำตอบ ควรเป็นปัญหาที่สอดคล้องกับพื้นฐานของผู้เรียนโดยรวม ไม่ไกลตัวจนเกินไป แต่ทุกคนสามารถหาจุดร่วมได้ และมีความเข้าใจที่ตรงกัน

5.1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ทั้งความรู้และทักษะการแก้ปัญหาผู้สอนต้องเลือกและออกแบบกิจกรรมที่ทำทนายและน่าสนใจที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน และสอดคล้องกับสถานการณ์จริง และต้องความพยายามให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ได้มากที่สุด

## 5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบอื่นๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียน

5.2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการใช้ปัญหาเป็นฐานในพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาแล้วนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาในกลุ่มอื่นๆ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของบทเรียนว่าจะจะเป็นไปตามเกณฑ์หรือแตกต่างไปจากการทดลองที่ผู้วิจัยศึกษาทำมาแล้วหรือไม่

## 6. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). คู่มือการใช้หลักสูตรสังคมศึกษา พ.ศ. 2551 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- จันทร์ ดิยะวงศ์. (2553). รูปแบบการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเนื้อหา และกระบวนการทางคณิตศาสตร์. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทศนา แวมมณี. (2556). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี. ประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี หีบแก้ว. (2556). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์เรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พัชรินทร์ ชุกกลิ่น. (2554). การใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ ปัญหาเป็นฐานเรื่องเคมีพื้นฐานของสิ่งมีชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วีรวิชัย บุญส่ง. (2561). มคอ.5 รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา สศ 2211401 ทฤษฎีการสอนสังคมศึกษา. สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดารธรรม. (2554). การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง. เชียงใหม่ : เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- สมหวัง อังสนุ. (2554). การพัฒนาการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและ ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาชีววิทยา เรื่องระบบการหมุนเวียนเลือด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการวิจัยการศึกษาและพัฒนาธรรมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

- สุวรรณ วลัยเสถียร. (2553). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิด แก้ปัญหาของนักเรียน  
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนเรื่องการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ  
วัฒนธรรม โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็น ฐาน กับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบหมวกความคิดหกใบ.  
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Kutz, R.E. (1991). *Teaching Elementary Mathematics*. Massachusetts : A Division of Simon & Schuster.